İSO İkinci 500'de **kârlılık geriledi,** borçlar arttı

İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı **"Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2010"** raporuna göre, özel kuruluşlarda toplam borçlar, yüzde 22,3 oranında artış gösterdi. Satış kârlılık oranı, 5,1'e geriledi. 495 özel, 5 kamu kuruluşunun yer aldığı İkinci 500 kapsamına, 125 yeni kuruluş katıldı.

Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması sonuçları, İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 24 Ağustos 2011 tarihinde düzenlendiği basın toplantısıyla açıklandı. TOBB Başkan Yardımcısı ve İSO Yönetim Kurulu Başkanı C. Tanıl Küçük, Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'na ilişkin verileri açıklarken, 2009'da üretim, satış, istihdam bağlamında olumsuz, kâr ve kârlılıkta ise görece olumlu bir tablonun ortaya çıktığını vurgulayarak, 2010 verilerinin ise hemen tüm göstergelerde olumlu performansa işaret ettiğine dikkat çekti. Küçük, sözlerini şöyle dürdürdü:

"2010'da kâr ve kârlılıktaki artış, 2009'un gerisinde kalmasına rağmen, bir önceki yıldaki çok güçlü artışı izlemesi nedeniyle yine de tatminkârdır. 2010'da hem Birinci, hem İkinci 500'de kârlılığı artıran ana faktörler, satış hasılatının artmasının yanı sıra finansman maliyetlerindeki düşüşün devam etmesidir. 2010 yılı sonuçları genel tablo itibariyle olumlu olmasına rağmen, kriz öncesiyle, 2007 ile karşılaştırıldığında, özel kuruluşlarda üretimden satışlar ve toplam satış hasılatındaki kayıplar telafi edilirken, dönem kâr ve zarar toplamında 2007'ye göre sabit fiyatlarla sadece yüzde 1,2 oranında artış elde edilebildiği görülmektedir."

Genel tablodaki olumlu görüntüye karşın, sanayi kuruluşlarında borçlulukla ilgili göstergelerin, özellikle uluslararası karşılaştırmalarla bakıldığında hâlâ çok olumsuz seyrettiğini ve kaynak yaratma ile ilgili sıkıntıların devam ettiğini ifade eden Küçük, kaynak yaratma konusundaki sıkıntıları hafifletecek, rekabet güçlerini artıracak adımların süratle atılması beklentisinde olduklarını dile getirdi.

2011'in ilk yarısı sanayi üretimi ve büyüme açısından olumlu geçerken, yüksek cari açığın önemli bir kırılganlık unsuru olduğuna işaret eden Küçük, küresel ekonomideki belirsizlik ve durgunluk endişesinin de eklenmesiyle, sanayinin rekabet gücünün artırılması ve sanayiye destek sağlanmasının büyük önem kazandığını ifade etti.

125 YENİ KURULUŞ

İSO Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması verilerine göre, üretimden satışlara göre Erbosan 123 milyon 729 bin 722 lira ile İkinci 500 büyük sanayi kuruluşunda ilk sırayı aldı. Erbosan, aynı sıralamada bir önceki sene altıncı sırada yer almıştı.

Erbosan'ı, 123 milyon 577 bin 911 lira ile Koç Haddecilik, 123 milyon 505 bin 460 lira ile Tamsa Fayans izledi. 2009 yılında ilk sıradaki kuruluşun üretimden satışları 98,2 milyon lira olarak gerçekleşmişti.

2010 yılında İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde 495 özel, 5 kamu kuruluşu yer aldı. İkinci 500 kapsamına, 2009 yılında sıralamada yer almayan 125 yeni kuruluş katıldı. Bu kuruluşların 43'ü 2009'daki Birinci 500'den gelirken, geriye kalan 82'si 2009 yılı bin büyük sanayi kuruluşu dışından çalışma kapsamına girdi.

İkinci 500'ün Türkiye GSYİH'si içindeki payı, 2008 ve 2009'daki gibi yüzde 0,9 oldu. Birinci 500'ün

GSYİH'ndaki payı 9,3 idi. Dolayısıyla, İSO Birinci ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında yer alan bin büyük sanayi kuruluşu kapsamındaki kuruluşlar, 2010'da Türkiye GSYİH'sinin yüzde 10,2'sini yarattı.

SATIŞ HASILATI 46,4 MİLYAR TL'YE YÜKSELDİ

Toplam satış hasılatı, İkinci 500 özellerde sabit fiyatlarla yüzde 18,1 oranında artarken, Birinci 500 özellerde toplam satış hasılatındaki artış sabit fiyatlarla yüzde 13,6 olmuştu. İkinci 500 özellerde üretimden satışlarda sabit fiyatlarla artış yüzde 15,6 seviyesinde gerçekleşirken, Birinci 500 özellerdeki artış yüzde 14,3 ile daha düşük düzeyde kalmıştı. Vergi öncesi dönem kâr ve zarar toplamı, İkinci 500 özellerde sabit fiyatlarla yüzde 12,3 oranında artarken, Birinci 500 özellerde artış yüzde 26,7 olarak belirlenmişti.

İkinci 500'de 2003 yılında, 2010 yılı sabit fiyatlarıyla 32,2 milyar lira olan toplam satış hasılatı 2010'da 46,4 milyar liraya çıktı. Aynı dönemde Birinci 500'deki satışlar 186,6 milyar liradan 295,6 milyar liraya yükselmişti.

İkinci 500'ün ihracatı, 8,2 milyar dolar ile Türkiye toplam ihracatının yüzde 7,2'si kadar oldu. Bu kuruluşların ihracatı önceki yıla göre yüzde 13 oranında arttı. Bu oran, Türkiye toplam ihracatındaki yüzde 11,5'lik artışın üzerinde iken, Birinci 500'ün ihracatındaki yüzde 16,3'lük artışın altında yer aldı.

İhracata alt sektörler itibariyle bakıldığında, Birinci 500'de ihracatta ilk sırada yüzde 26'lık payla taşıt araçları sanayi bulunurken, İkinci 500'de ilk sırayı yüzde 29,6'lık payla dokuma, giyim eşyası, deri ve ayakkabı sektörü aldı.

Gıda, içki ve tütün sanayi ihracatı bir önceki yıla göre yüzde 10,9 oranında azalırken, diğer tüm sektörlerin ihracatı artış gösterdi. İhracatı en fazla artan sektör yüzde 183,3 ile kâğıt, kâğıt ürünleri ve basım sanayi oldu.

İKİNCİ 500'ÜN İLK 10 ŞİRKETİ

1. **ERBOSAN** Erciyas Boru San. ve Tic. AŞ. (Kayseri)
2. **Koç Haddecilik** Tekstil İnşaat San. ve Tic. AŞ. (İstanbul)
3. **Tamsan** Fayans Seramik Üretim Dağıtım San. ve Tic. AŞ. (İstanbul)
4. **Alcatel Lucent Teletaş** Telekomünikasyon AŞ. (İstanbul)
5. **Verda** Yağ Besin Maddeleri San. ve Tic. AŞ. (Ege Bölgesi)
6. **Sardunya** Hazır Yemek Üretim ve Hizmet AŞ. (İstanbul)
7. **Denizatı** Petrokimya Ürünleri Yapı İnşaat San. ve Tic. AŞ. (Kocaeli)
8. **Hema TRW** Otomotiv Direksiyon Sistemleri AŞ. (Çerkezköy)
9. **Oyka** Kâğıt Ambalaj San. ve Tic. AŞ. (Adana)
10. **Ve-Ge** Hassas Kâğıt ve Yapıştırıcı Bant San. ve Tic. AŞ. (İstanbul)

TÜRKİYE'NİN 500 İSO BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU

SATIŞ KÂRLILIK ORANI

İkinci 500'deki özel kuruluşlarda 2007 yılında yüzde 5,6 olan satış kârlılık oranı, 2008 yılında 2001 sonrası dönemin en düşük düzeyi olan yüzde 1,5'e gerilerken, 2009 yılında yüzde 5,4'e yükselmişti. 2010'da İkinci 500 özellerde satış kârlılık oranı, satış hasılatının yüzde 25,4, dönem kâr ve zarar toplamının yüzde 19,2 oranında artması sonucunda yüzde 5,1 seviyesinde gerçekleşti.

Özel kuruluşlarda ödenen faizler yüzde 19 oranında küçüldü ve bu küçülme kâr oluşumuna katkı sağladı. İkinci 500 özellerdeki satış kârlılık oranları genel olarak Birinci 500 özellerdeki oranların altında seyretti.

ÇALIŞAN SAYISI

İkinci 500'de yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı 2009'a göre 1 azalarak 67'ye düştü. 67 yabancı paylı kuruluş, toplam üretimden satışlardan yüzde 13,9, brüt katma değerden yüzde 18, dönem kâr ve zarar toplamından yüzde 19,2, ihracattan yüzde 14,4 ve ücretle çalışanlar sayısından yüzde 12,3 pay aldı. Birinci 500'deki 148 yabancı sermaye paylı kuruluş, ekonomik büyüklüklerden İkinci 500'dekilere göre çok daha yüksek oranlarda pay alıyordu.

İkinci 500'de ücretle çalışan sayısı önceki yıla göre yüzde 6,2 oranında arttı. İkinci 500'den yaklaşık 3 kat daha fazla istihdam yaratan Birinci 500'deki artış oranı yüzde 6,7 idi.

İkinci 500'de 2009'da yüzde 9,8 olan çalışanlara ödenen maaş ve ücretlerin satış gelirlerine oranı 2010'da yüzde 9,4'e düştü. Bu oran, Birinci 500'de 6,3'ten 6,2'ye inmişti.

İkinci 500'deki özel kuruluşlarda toplam borçlar yüzde 22,3 oranında artarken, toplam varlıklardaki artış yüzde 22,7 ile bu orana çok yakın seyretti. Bu nedenle, 2009 yılında yüzde 54,4 olan toplam borçların toplam varlıklara oranı, 2010'da yüzde 54,2'ye gerileyerek, sembolik de olsa bir iyileşme gösterdi.